

TIDSLINJEN

DEN STORE FORTELLINGEN I BIBELEN

**Studiehefte
for smågrupper**

TIDSLINJEN — Den store fortellingen

Studiehefte for smågrupper

Dette heftet er et selvstendig produkt utarbeidet av Vidar M. Bakke, Helge Standal og Torstein E. Nordal. Det baserer seg på Tidslinjen© fra Verbum og skal korrespondere med menighetens bruk av denne. Illustrasjonene av Oscar Jansen er hentet fra Tidslinjen© Verbum. Enkelte spørsmål og refleksjoner er hentet fra Tidslinjen © Lærerveiledning (Verbum, 2015). Der ikke annet er oppgitt, er alle bibelsitater hentet fra Bibel 2011, Verbum.

Innhold

Fra sidelinjen: INNLEDNING	s. 6
Hvordan bruke dette heftet	s. 7
Fire gode verktøy	s. 8
Den større fortellingen: DOMMERTIDEN	s. 10
1. Rut: Et legendarisk troskapsløfte	s. 12
2. Hanna og Samuel: Et barn til Gud	s. 16
Den større fortellingen: KONGETIDEN	s. 20
3. Saul og David: Herren ser til hjertet	s. 22
4. David og Goliat: Å utnytte utfordringen	s. 26
5. Salomo: Den kloke som glemte Gud	s. 30

Den større fortellingen: PROFETENE	s. 34
6. Elia: Hvem er den ene, sanne Gud?	s. 36
7. Jesaja: «Star strucked»	s. 40
8. Daniel: Å være tro i troen	s. 44
9. Jeremia: Livet skjer nå	s. 48
10. Jona: Den uhørte nåden	s. 52
11. Advent: Se, ei jente skal bli med barn	s. 56
Tidstabell: Fra dommertiden til tiden etter hjemkomsten	s. 60

Fra sidelinjen

Dette studieheftet er det andre i rekken som presenterer de bibelske historiene slik de er framstilt i Tidslinjen, utarbeidet av Verbum etter en idé av Hilde Heitmann. Bakgrunnen for dette verktøyet er en viktig målsetning i trosopplæringen: Å gi barn og unge en sammenhengende forståelse av den store fortellingen i Bibelen. Voksne som følger barn i trosopplæringen eller gudstjenestedeltagelse, vil også nyte godt av dette verktøyet .

Flere av oss mener vi kjenner bibelhistoriene vi hørte da vi var barn, kun fordi vi vet hva som skjer. Men kanskje er fortellingene annerledes når vi ser dem med et voksent blikk? Hvilke gudsbilder møter oss, hvilke aktuelle hendelser i verden eller vårt eget liv kjenner vi igjen? Og hvordan kan vi lese historiene i lys av Det nye testamentet, og slik bli fortalt noe viktig om Jesus, og om oss selv?

Nordmenn lever i det som kan kalles en «postkristen kultur», det vil si en kultur som i stor grad er formet av Den store fortellingen i Bibelen, men bevisstheten om dette blant flertallet av oss er fraværende eller sovende.

Tidslinjen forteller Guds frelseshistorie. Derfor er det viktig å bli fortalt historiene på nytt og på nytt. Derfor presenterer vi et studiehefte av Tidslinjen for smågrupper slik at Guds frelseshistorie stadig kan fortelles til nye generasjoner, slik at flere finner sin plass i den store fortellingen. Vi ønsker å gi alle generasjoner i menigheten del i en systematisk og helhetlig forståelse av sammenhengen i grunnfortellingene i kristen tro. Enkeltfortellingene blir derfor presentert i en viss logisk rekkefølge, ikke bare som tilfeldige løsrevne bibelhistorier slik både barn, unge og voksne ofte er vant til.

Hvordan bruke dette heftet

Den aller beste måten å bruke dette heftet på, er å lese i det regelmessig samtidig som du leser i Bibelen. Sammen med Bibelen håper vi at heftet kan være en ressurs i smågruppa di, i familien din og i din daglige tid med Gud.

Hver fortelling blir plassert inn i sin større fortellingssammenheng ved hjelp av tre korte oppsummeringer foran hver tidsepoke. Hele tiden leter vi etter «spor av Jesus» som er Den store fortellingens sentrum.

Vår egen samtid og våre livsfortellinger utspiller seg midt i Den store fortellingen, et sted på tidslinjen mellom skapelsen og en ny himmel og en ny jord. Dette synliggjøres ved at hvert opplegg begynner med en aktuell innfallsvinkel fra vår egen tid. På ulike måter knyttes også enkeltfortellingen i Bibelen sammen med vår trosfortelling ved at vi sammen forsøker å konkretisere budskapet inn i våre liv. Du inviteres til å bli med.

For deg som ønsker å arbeide mer strukturert med teksten, presenterer vi på neste side fire metoder du kan benytte alene, i gruppa eller i familien. «Må jeg gjøre det sånn?» spør du kanskje. Nei — det er mye du ikke må. Vårt ansvar er likevel å tilby deg verktøy som vi av erfaring vet fungerer, og som vi håper vil gi deg et rikere liv som bibelleser og som kristen. T I D S L I N J E N er i seg selv et slikt verktøy — for at du enda tydeligere skal oppdage din egen fortelling som en del av den store fortellingen!

Helge Standal

Vidar Mæland Bakke

Torstein Eidem Nordal

4 gode verktøy

Her presenterer vi fire metoder for nyttig bibellesning, god gruppestruktur, ansvarsbevisst relasjonsbygging og tro på hjemmebane.

1. LOGG- metoden:

For hver fortelling kan du benytte eget skjema for egne notater, kalt L O G G:

Les bibelteksten, gjerne langsomt, gjerne flere ganger , gjerne høyt

Oppdag bibelteksten, finn noe viktig, noe vanskelig, noe verdt å huske

Gjenskinn i mitt liv, noe bibelteksten minner deg på eller kaster lys over

Gjensvar som du kan gi til Gud, respons til egen vekst i tro og liv

2. OPP-INN-UT- metoden:

Hver fortelling presenteres med en innledningstekst og en kort referanse til NT, som vi kaller «Spor av Jesus». Deretter presenteres vi en *isbryter*, en relevant og uhøytdelig inngang gruppesamtalen. Herunder følges vårt forslag til hvordan dere kan gå løs på fortellingens tematikk i din smågruppe:

O P P i tilbedelse. Ta imot Guds nåde, finn fokus i bønn, høyt eller stille.

I N N i tematikken. Del tanker med hverandre, still spørsmål, være åpen.

U T i verden. Ta utfordringen, la deg utruste og la troen din bli utadvendt.

OPP er tilknyttet **Ukens bønn** og **Ukens velsignelse**. Her har vi funnet eller formulert bønner selv som passer til tema, og som dere gjerne må bruke. I tillegg vil vi for hver fortelling presentere en ny måte å be på som du har frihet til å ta i bruk.

3. BRO - metoden:

Til hver UT-del har vi lagt inn en **B R O** for å hjelpe og ansvarliggjøre deg i hvordan du kan bygge gode relasjoner og samtidig leve gi deg frihet til å leve et utadventt liv som kristen i hverdagen akkurat der du bor.

Vi ønsker å gi deg muligheten til å bygge **B R O** til mennesker gjennom

BØNN - Hvem ber du for?

RELASJONER - Har du hatt kontakt med dem?

ORD - Har du snakket med dem om tro eller invitert dem til menigheten?

Vi oppfordrer deg til å dele erfaringer også på dette området i gruppa!

For eksempel: «Siden sist har jeg bedt for *henne*. Jeg kom i kontakt med *henne der den dagen*. Og da jeg møtte *henne* igjen fortalte jeg at jeg ba for henne. Hennes reaksjon var (...) Jeg inviterte henne til kirka. Da sa hun (...)»

4. TRO på hjemmebane

Hvert tema avsluttes med en håndsrekning til hvordan dere kan bli bedre kjent med Bibelens fortellinger innad i familien. **Ukens bibelvers** må dere gjerne skrive ned, lære utenat og henge opp på en synlig plass i huset. Videre følger vi **L O G G**, men denne gangen med en noe mer barnlig tilnærming til tematikken. Et forslag er å ta fram dette på møtepunkter dere allerede har etablert i familien, for eksempel etter middagen, på kvelden eller en søndag du og din familie er forhindret i å delta på gudstjenesten.

Tidsrommet fra israelittene går over Jordan til Kanaan (Josva 3) og til folket krever en konge (1. Sam 8) kalles *dommertiden*, ca. fra 1200 til 1020 f.Kr.

Israelittene ankom endelig «det lovede land» etter 40 års ørkenvandring. Men alt blir ikke dermed bare bra. Til tross for alt Gud har gjort for folket, glemmer de han snart, i tillegg trues de av ytre fiender. Ofte var det uorden i landet og ingen som hadde ansvaret. Gjentatte ganger blir denne tiden beskrevet slik: *«I de dager var det ingen konge i Israel. Hver mann gjorde som han selv fant for godt»* En slik holdning førte til at israelittene oppførte seg dårlig (se bl.a. Dommerne 17, 6 og 21,35).

Josva er å anse som den første dommeren. Før han døde, hadde folket gitt et løfte: *«Gud forby at vi forlater Herren og dyrker andre guder! For det var Herren vår Gud som førte oss og fedrene våre ut av Egypt, ut av slavehuset, og som gjorde disse store tegnene like for øynene på oss. Han vokter oss på hele den lange ferden vår og blant alle folkeslagene i de land vi reiste gjennom. Herren drev bort alle folkeslagene for oss, og amorittene som bodde i landet. Også vi vil tjene Herren, for han er vår Gud»* (Josva 24, 16-18).

Men folket glemte fort sitt løfte. De falt fra, de gjorde det som var galt i Guds øyne, de dyrket andre guder og de ble angrepet av folkene omkring. Da vendte de seg til Gud, og han lot sterke ledere stå fram som «Israels redningsmenn», og det er disse menn og kvinner som blir kalt dommere.

Mønsteret i Dommernes bok gjentar seg:

- a) Israelittene gjør det som er vondt i Herrens øyne
- b) Folket blir overgitt i hendene på fiendene og roper ut til Gud
- c) Gud reiser opp en dommer
- d) Guds ånd kommer over dommeren og fiendene overvinner
- e) Freden gjenoprettes

Dommerne fulgte vanligvis ikke like etter hverandre. Trolig har noen virket samtidig i en periode. Vi kan også lese at noen dommere har virket særlig for noen stammer i én bestemt del av landet, og ikke nødvendigvis for alle stammene i hele landet. Det er også viktig å understreke at dommerne sjelden opptrer som moralske og åndelige forbilder, snarere tvert imot (se bl.a. Dommerne 11,31ff). De er heller ikke helter som vi skal se opp til. Dommertiden viser oss at Bibelen ikke er en serie fine fortellinger med god moral, men en lang historie om hvordan denne verden har blitt som den er og Guds plan for å berge den og oss. I denne frelsesplanen bruker Gud svake og falske mennesker, mennesker som ikke fortjener Guds nåde, ja, som knapt søker den, og som i tillegg ofte ikke verdsetter nåden når de får den. Gud har ikke andre enn syndige mennesker å bruke!

Dommertiden viser behovet for en konge, noe folket får. Og av Davids ætt kommer den gode og sanne kongen, Jesus. Dommerne peker framover mot han som sa til en av jødernes rådsherrer: *«Gud sendte ikke sin Sønn til verden for å dømme verden, men for at verden skulle bli frelst ved ham»* (Joh 3,17).

TEMA 1: Et legendarisk troskapsløfte

Visste du at alle som vil bli norske statsborgere må avgi et troskapsløfte?

Det lyder slik: "Som norsk statsborger lover jeg troskap til mitt land Norge og det norske samfunnet. Jeg støtter demokratiet og menneskerettighetene og vil respektere landets lover". Ordene er fine og høytidelige. Men holder nok ikke helt samme kaliber som det legendariske troskapsløftet Rut ga sin jødiske svigermor: «Dit du går, vil jeg gå. Ditt folk er mitt folk» (Rut 1,16-17).

Kvinnelige og mannlige trosforbilder i Bibelen er ikke helt jevnt fordelt. Det gjenspeiler en fortellingstradisjon der mennene nok tar større plass enn de fortjener. Men de sterke og tydelige kvinnene er absolutt til stede. Fortellingene om Ester og Rut er for eksempel så viktige i jødernes selvbevissthet at det er knyttet store høytider til dem.

Ruts bok er sentral lesning under jødernes pinsehøytid, "shavout", en høytid som fokuserer på Guds trofasthet. Her er måten Ruts liv reflekterer denne pakten på i relasjonen til sin svigermor Noomi et skinnende eksempel.

Etter at både ektemannen og de to sønnene døde, valgte Noomi å bryte opp for å dra tilbake til hjemlandet. Hun ba svigerdøtrene om å bli igjen. Det ville ikke Rut høre snakk om. Det var da hun uttalte sitt kraftfulle og tidløse troskapsløfte. Rut var opprinnelig ikke jøde. Det i seg selv er oppsiktsvekkende med tanke på posisjonen ettertiden har gitt henne. Hun var moabitt. Likevel tok Gud seg av henne. Et hint om at frelsen ikke bare skulle være for ett folk, men for alle folkeslag. Ruth er en av flere kvinner i Bibelen som fikk erfare at livet kan være både vondt og vanskelig. Men tross motgang, holdt hun seg til den Gud hun hadde lært å kjenne gjennom Noomis familie. Rut stolte på Gud, og Gud velsignet henne.

Spør av Jesus

I fortsettelsen av Ruts bok får vi høre den nydelige kjærlighetshistorien om hvordan Rut og Boas finner hverandre. Sammen fikk de betydningsfulle etterkommere. David var Ruts oldebarn. Jesus var av Davids slekt. Dermed er Rut en av stammødrene til Jesus. (Se Matt 1,5). Hvis noen spør oss hvem vi slekter på, tenk om vi kunne si at vi ligner på Rut?

Rut

1,1 – 22

L	LES teksten langsomt, gjerne flere ganger	
O	OPPDAGELSER i teksten. Noe viktig, noe vanskelig, noe verdt å huske?	
G	GJENSKINN i mitt liv. Hva vil du vite mer om? Hva kan du gjøre?	
G	GJENSVAR Dette vil jeg si til Gud nå	

Isbryter Hva ønsker du at dine etterkommere skal huske deg for?

OPP

En i gruppa leser **ukens bønn**. La det etterpå være rom for å be fritt, høyt eller stille. Be for semesteret som ligger foran dere. Be gjerne om et bilde eller et ord til fellesskapet. Vær frimodige og del med hverandre det dere har fått. En i gruppa avslutter bønnesekvensen med å be **ukens velsignelse**.

INN

Les *Rut 1,1* — 22 og innledningen på forrige side. Anvend LOGG-metoden. Del tanker med hverandre.

Hva er troskap og trofasthet for deg?

Hvorfor er troskap viktig i våre liv og i vår tid?

Samtal om troskapsløftet som nye landsmenn i Norge må avlegge. Hva skiller dette fra Ruts troskapsløfte?

For Rut er det direkte sammenheng mellom trofasthet mot Gud og trofasthet mot Guds folk. Drøft denne påstanden: «Jeg viser trofasthet til Gud ved å være trofast til det kristne fellesskapet (menighet/husfellesskap/cellegruppe) jeg tilhører».

Bruk gjerne starten av semesteret til å snakke om hvilke forventninger vi har til hverandre i denne gruppa! Hvordan kan Rut inspirere oss til forpliktelse, lojalitet, trofasthet? Hvordan kan Jesus motivere oss?

UT

I Guds plan for sitt folk var det plass for innvandrerene Rut. Hvordan inkluderes folk med utenlandsk bakgrunn i vår menighet? Hvilke hindringer må vi eventuelt fjerne?

Vi bygger **B R O** til mennesker gjennom **BØNN RELASJONER** og **ORD**. Ta tid på samlingen til å dele liv og erfaringer på dette området (se s. 8).

Rut på hjemmebane

Lesning: se bibelen.no for dagens bibelvers og søndagens tekst.

Ukens bibelvers (lær gjerne utenat eller skriv opp på en synlig plass i huset):

«Dit du går, vil jeg gå, og hvor du bor, vil jeg bo.

Ditt folk er mitt folk, og din Gud er min Gud.»

Rut 1,16

Oppdagelse: I løpet av ti år hadde Noomi mistet både mannen sin og sønnene sine. Hvordan tror du det påvirket hennes forhold til Gud? Rut ville at svigermorens Gud skulle være hennes Gud også. Hvor viktig er det å være sammen med andre mennesker som tror på det samme som deg selv?

Gjenskinn: Er det noen du har lyst til å være trofast mot? Hvordan ville du ha formulert et troskapsløfte til dem med dine egne ord?

Gjensvar: Fra Salme 36. Les utdraget nedenfor eller hele salmen.

Ukens bønn:

Herre, til himmelen rekker din miskunn, din trofasthet når til skyene
Din rettferd er som mektige fjell, som det store havdyp er dine dommer.
Du berger mennesker og dyr. Takk for din trofasthet, Gud, den rekker fra
evighet til evighet. Takk for at det gjelder våre liv.

Salme 36

Ukens velsignelse:

Må veien stige frem for å møte deg.
Må medvind kjennes støtt på din rygg.
Må solen skinne varmt på ditt ansikt.
Må regnet falle mykt på dine marker.
Og inntil vi møtes igjen,
må Gud holde deg trygt i sin hånd.

Irland

TEMA 2: Et barn til Gud

I dommertiden var det ingen konge i Israel, og hver mann gjorde som han selv fant for godt. Presten Eli ble hjelpeløs tilskuer til israelfolkets forfall og gjorde ikke det han burde gjort for å føre folket på rett vei. Folket trenger en sann leder, ikke de til dels umoralske og u-åndelige dommerne, de trenger en sann konge.

Det er i denne situasjonen vi møter Hanna, gift med Elkana. Elkana hadde i tillegg en annen kone, Peninna. Hanna var barnløs, og i den kulturen var ikke bare det uheldig og vanskelig, det var sett på som en forbannelse. Peninna plager og mobber Hanna for dette. Elkana favoriserer nok Hanna, men er på ingen måte sensitiv overfor hennes smerte og fortvilelse.

Så hva har vi i denne fortellingen? En dysfunksjonell familie, en usympatisk mann, en sjalu medhustru, en fortvilet Hanna som ikke blir gravid. Men dette er noe av det spennende med Bibelen: Vi kjenner oss igjen, vi er like, og sliter med de samme konfliktene og problemene som lenge før Kristus: Vi strever med relasjoner, fortielser, sjalusi, mobbing, barnløshet osv. Hva gjør Hanna? Hun drar opp til tempelet og ber. Gud gir henne en sønn. Hanna gir gutten navnet *Samuel* (hebr. Gud har hørt) - og gir han til Gud.

Spør av Jesus

Men det er ikke bare Hannas bønn Gud har hørt. Samuel — som selv hører Guds stemme (1. Sam 3) blir bindeleddet mellom dommere og konger, i det han som profet salver Saul og David til konger. Gud har igjen hørt folkets rop. Og fra Davids ætt kommer Jesus, Messias (hebr. *mashiach* den salvede):

«Han som er konge i evighet, den uforgjengelige, usynlige, eneste Gud» (1. Tim. 1,17). Legg også merke til hvilke likheter vi kan trekke mellom Hanna, og Elisabeth og Maria i Lukas 1. Og ikke minst sønnene deres! Alle mødrene opplever vanære, men i sin tillitt til Gud reises de opp igjen. Denne tilliten til Gud skildrer Jesus i lignelsen fariseeren og tolleren (Luk 18,9ff); begge drar til tempelet for å be, bare en går hjem rettferdig. For tolleren gir Gud alt han har og erfarer det samme som Hanna: Når alt håper er ute er Gud alt jeg har. Og Gud har hørt!

Hanna og Samuel

1. Sam 1,1–20

L	<p>LES teksten langsomt, gjerne flere ganger</p>	
O	<p>OPPDAGELSER i teksten. Noe viktig, noe vanskelig, noe verdt å huske?</p>	
G	<p>GJENSKINN i mitt liv. Hva vil du vite mer om? Hva kan du gjøre?</p>	
G	<p>GJENSVAR Dette vil jeg si til Gud nå</p>	

Isbryter Hva er det du noen gang har gitt fra deg som kostet deg mest å gi?

OPP

En i gruppa leser **ukens bønn**. La det etterpå være rom for stillhet, og skriv korte bønneemner ned på små lapper, like mange som det er i folk i gruppa. Samle deretter lappene, del ut en lapp til hver og la alle lese sin lapp høyt. En i gruppa avslutter bønnesekvensen med å be **ukens velsignelse**.

INN

Les *1.Sam 1,1 — 20* og innledningen på forrige side. Anvend LOGG-metoden. Del tanker med hverandre.

Om ufrivillig barnløshet: Hvorfor er det ekstra tungt å være barnløs? Hvilke likheter og ulikheter omkring denne sorgen finnes det fra Hannas tid og i dag?

Hvorfor blir det så lett sjalusi, bitre ord, ufølsomhet og ensomhet i en familie?

Hanna ba en bønn der hun koblet bønnen opp med et løfte: «Hvis du . . . så skal jeg. . .» Hva tenker dere om slike bønner til Gud?

Hanna øste ut sin sorg for Herren. Hvordan opplever dere å utøse hjertet for Gud? Hjelper det? Er det ting du ikke kan si til Gud, eller tåler han alt? Hvordan opplever du troen når Gud ikke svarer ja på dine inderligste bønner?

Skjuler vi oss for andre mennesker, venner, folk i menigheten – eller tør vi å gråte og vise følelser? Hva er det som eventuelt hindrer oss i dette.

Hvis vi sammenligner Hanna, Elisabeth og Maria, og samtidig ser på hvilke oppgaver Samuel, Johannes og Jesus utførte—hva sier det om deres mødre?

UT

Hva kan en gjøre for å hjelpe andre familier til bedre relasjoner? Kan dere som gruppe gjøre noe for familier i nabolag/menighet? Se gjenskinns neste side.

Vi bygger **B R O** til mennesker gjennom **BØNN RELASJONER** og **ORD**. Ta tid på samlingen til å dele liv og erfaringer på dette området (se s. 8).

Hanna og Samuel på hjemmebane

Lesning: 1. Sam 3 (Gud som kaller Samuel) og 1.Sam 16 (Samuel salver David).

Ukens bibelvers (lær gjerne utenat eller skriv opp på en synlig plass i huset):

«Vend deg til meg og vær meg nådig, for jeg er ensom og hjelpeløs. Ta bort det som tynger mitt hjerte, før meg ut av mine trengsler!»

Oppdagelse: Hanna øste ut sitt hjerte for Gud. Og hun gjorde det med sår gråt. Hun skjulte ikke sin fortvilelse for Gud. Bibelen er kanskje overraskende ærlig og direkte mange ganger, for Gud tåler det. Ja, det er tydelig at Han vil at vi skal komme til ham med våre tårer, vår sorg, nød og anklager.

Gjenskinn: Det er mange familier som strever. Er det noe dere kan gjøre for en familie som hadde lettet deres situasjon? Her er noen forslag:

- lag en kake/boller/ferskt brød og overrask dem
- inviter på middag noen som har en hektisk ettermiddag
- tilbyd deg å være barnevakt

Gjensvar: Fra Salme 28. Les utdraget nedenfor eller hele salmen.

Ukens bønn

Herre, jeg roper til deg, min klippe. Vend deg ikke taus ifra meg!
Hør min inderlige bønn når jeg roper til deg om hjelp,
når jeg løfter mine hender mot Det aller helligste i ditt tempel.

Salme 28

Ukens velsignelse

Velsignet er den mann som stoler på Herren og setter sin lit til ham.
Han er lik et tre som er plantet ved vann og strekker røttene mot bekken.
Det frykter ikke når heten kommer, løvet er grønt.
Det engster seg ikke i tørketider og slutter ikke å bære frukt.

Jeremia 17,7f

Den størrefortellingen **KONGETIDEN**

Kongetiden er tidsrommet mellom salvingen av Saul fra ca. 1020 til Jerusalems fall og tempelets ødeleggelse år 587 f.Kr. Sett under ett var disse 433 årene langt fra så «konge» som det folket tenkte seg, da de ba Samuel om en monark, «slik alle de andre folkene har» (1.Sam 8). «Det er ikke deg de har forkastet,» sier Gud til Samuel, «det er meg».

Saul (1020 - 1000), David (1000 - 965) og Salomo (965 - 926) er alle konger over et samlet rike. Under David ekspanderte Israel voldsomt og under Salomo nådde en topp både økonomisk og religiøst.

Saul er muskelbunten som blir paranoid, depressiv og psykopat (hvem andre sender en 17åring i holmgang mot en kjempe på 225 cm?). David er gjetergutten som blir krigerkongen, en suksess som gjør han direkte hovmodig i møte med Gud og mennesker. Noe tempel får han ikke bygge, for han var «en kriger som har utøst blod» (1.Krøn 28,3). Men David angrer og vender om, noe som er helt avgjørende for

hvordan han huskes av de bibelske forfatterne (se bl.a. 1.Kong 9,4). Prinsen Salomo blir den kloke og store tempelbyggeren, men i sin visdom slutter han å søke Gud på sine eldre dager. Og tynget av skattene bryter nordriket Israel med sørriket Juda i 927 f.Kr.

Heretter følger 340 turbulente år der konger og profeter lever side om side. Liksom under dommertiden ser vi et mønster der en konge «gjør det som er vondt i Herrens øyne», mens en annen «gjør det som er rett i Herrens øyne». Et klimaks i så måte er kong Josjia, som finner Herrens lov, gjemt og glemt i tempelet (2. Krøn 34,19ff). Videre leser vi om den ene profeten etter den andre som stiger fram og proklamerer både dom og nåde. Noen av disse hadde tjeneste som kongens hoffprofeter (eks. Jesaja, les mer om disse fra s. 34).

Kronologisk er det i hovedsak Samuelsbøkene, Kongebøkene og Krønikerbøkene som beskriver kongetiden. 1. og 2. Kongebok er skrevet under eksilet, der utfallet ennå var uvisst. Her er omtalen av forfedrene svært negativ og kongenes frafall skildres som den direkte årsaken til at folket bortvises, og slik står uten land, konge og tempel. 1. og 2. Krønikerbok er derimot skrevet etter eksilet, der utfallet er klart: Vi kom hjem igjen! Dermed er omtalen av forfedrene mindre negative, og eksilet ses i lys av flere slektsledd sine frafall fra Herren. Videre er krønikerens agenda å restituere tilliten til Gud og kongedømmet mot den framtiden som ligger foran. Resultatet er gudsbildet som forteller oss at Gud er arkitekten bak alt som skjer.

TEMA 3: Herren ser til hjerte

Det er aldri en god følelse å være utelatt. Jeg husker en gang, da klassen min fra ungdomsskolen skulle hjem fra yrkesmesse i byen. Da glømt vi en av gutta. Vi var ikke store klassen, like mange gutter som jenter, og å telle til 16 skal være en smal sak, selv i 10.klasse. Vi kom ikke langt før noen ble oppmerksomme på den noe skamfulle forglemmelsen. Bussen snudde og vi ble forent med vår venn på en parkeringsplass i byen. Vi var temmelig flau.

Isai er barnebarnet til Rut. Han har åtte sønner. Men da profeten Samuel kommer til landsbyen og vil treffe alle sønnene hans, ser han ikke bryet med å hente yngstemann David, gjetergutten. Selv ikke Davids egen far ser hans potensiale. Med andre ord: Familierelasjonene i GT gjentar seg og går i arv.

Det er en annen som også føler seg utelatt. Saul er en triumferende konge, men blir forkastet av Gud, av samme grunn som David blir utvalgt: «For mennesker ser det som øynene ser, men Herren ser på hjertet» (1.Sam 16,7). Handlingen toppe seg når David - salvet til konge mens Saul fortsatt regjerer - kalles til hoffet for å synge for den paranoide og dystre kongen. Hvilke tekster har han sunget? Kanskje en David tok opp senere, da han selv mange år etterpå, satt dystert og ba Gud om «en ny og stødig Ånd»?

Spor av Jesus

Det var en avgjørende tolkning av jødiske profetier at Messias skulle stamme fra David og komme fra Betlehem (2.Sam 7; Mi 5,1), noe evangelistene gjør klart oppfylles i Jesus (Matt 22,41; Luk 1,32; Joh 7,42). «Davids Sønn» var en kjent betegnelse Jesus hadde blant folket (Matt 21,9; Luk 18,38). Likevel kan vi anta at

Maria og Jesu brødre ikke anerkjente Jesu selvforståelse og forkynnelsesgjerning med det første, jf. Mark 3,31ff. Jesus ble ikke salvet, men han ble Døpt «og han så Ånden komme ned over seg som en due» (Mark 1,10). På lik linje med David kunne altså ikke Jesus begynne sin gjerning uten kraften fra det høye: Ånden. David fikk den ved salvelsen, vi fikk Ånden i den hellige dåp. Og slik David oppsøkte Saul, slik sendes vi av Ånden til dystre og plagede for igjen å gi dem «gleden over din frelse» (Sal 51,12).

Saul og David

1. Sam 16

L	<p>LES teksten langsomt, gjerne flere ganger</p>	
O	<p>OPPDAGELSER i teksten. Noe viktig, noe vanskelig, noe verdt å huske?</p>	
G	<p>GJENSKINN i mitt liv. Hva vil du vite mer om? Hva kan du gjøre?</p>	
G	<p>GJENSVAR Dette vil jeg si til Gud nå</p>	

Isbryter Fortell om en gang du opplevde deg utelatt eller forbigått.

OPP

En i gruppa leser **ukens bønn**. Ha to symboler liggende på bordet, ett for sorg (eks. stein); ett for takk (eks. rose). Om du har et sorg- eller et takkeemne å be for, velg å løfte steinen eller rosen, og la denne hvile i fanget ditt mens du sier: *"Jeg holder stein/rose, fordi..."* Avslutt med å be **ukens velsignelse**.

INN

Les 1.Sam 16 og innledningen på forrige side. Anvend LOGG-metoden. Del tanker med hverandre.

Kommer dere på kjente barn og unge - lokalt, nasjonal eller globalt - som har gjort en viktig innsats for andre mennesker?

Hvordan opplever dere barn- og unges rolle i det norske samfunnet? Hvilke nyhetssaker opplever dere går igjen, når barn og unge skildres i mediene?

«Gud ser til hjertet». Opplever du dette som skremmende eller befriende?

Er det noe du opplever Gud kaller deg til som du ennå ikke har fått realisert?

Les Mika 6,8 om hva Herren krever og Galaterne 5,22 - 23 om Åndens frukt. Hva tror dere var grunnen til at Gud ville at David skulle bli konge, og ikke en av de syv storebrødrene hans? Hva tror dere Gud så i David? Og i Saul?

Hvordan kan dere bli et fellesskap preget av Åndens frukt?

UT

Kjenner dere til mennesker som opplever krevende og dystre tider? Kan dere gjøre noe for dem slik at kanskje kan oppleve at det dystre slipper taket?

Vi bygger **B R O** til mennesker gjennom **BØNN RELASJONER** og **ORD**. Ta tid på samlingen til å dele liv og erfaringer på dette området (se s. 8).

Saul og David på hjemmebane

Lesning: se bibelen.no for dagens bibelvers og søndagens tekst.

Ukens bibelvers (lær gjerne utenat eller skriv opp på en synlig plass i huset):

«Her gjelder ikke det som mennesker ser. For mennesker ser det som øynene ser, men Herren ser på hjertet» 1.Sam 16,7

Oppdagelse: Hvorfor trodde Samuel at det var den største og sterkeste som skulle bli konge? Hva tror du han tenkte da han fikk se David og skjønnte at det var han som skulle bli den neste kongen? Og hva tror du brødrene tenkte, da Samuel gikk forbi dem og til lillebror?

Gjenskinn: Hva kan vi gjøre sammen i familien og for hverandre, for å vise at vi setter pris på hverandre?

Gjensvar: Fra Salme 51. Les utdraget nedenfor eller hele salmen.

Ukens bønn

Gud, skap i meg et rent hjerte, gi meg en ny og stødig ånd! Driv meg ikke bort fra ditt ansikt, ta ikke fra meg din hellige Ånd! Gi meg igjen gleden over din frelse, hold meg oppe med en villig ånd!

Sal 51,12 - 14

Ukens velsignelse:

Vær meg nådig, Gud, vær meg nådig! For jeg søker tilflukt hos deg.

I skyggen av dine vinger søker jeg ly til faren er over.

Jeg roper til Gud, Den høyeste, til Gud som gjør vel mot meg.

Han skal sende meg hjelp fra himmelen, håne dem som jager meg og gi meg sin miskunn og troskap.

Sal 57,2ff

TEMA 4: Å utnytte utfordringen

Noen kamper er man dømt å tape. Spør fotballandslaget til San Marino. Eller jeg kan ta dere med til konkurransen «10 på TOPP» som vi hadde et par ganger i semesteret fra 5. til 7.klasse. Som jeg hatet den konkurransen! Hvorfor? Jeg var dømt til å tape. Hver og en av oss hadde med en CD og fikk spille 1,5 minutt av en sang. På slutten var det poengutdeling, 1 - 10. Der andre spilte Aqua, Spice Girls, Robbie Williams eller Hanson, hadde jeg med meg Knutsen og Ludvigsens beste. Du vinner ikke 10 på TOPP '97 med den!

Historien om David og Goliat er kanskje den mest kjente historien fra GT. David er dømt til å tape! Men David får lov av kong Saul til å møte Goliat, uten at kjempens premisser om å gjøre folket til slavet blir diskutert. Det sier dels noe om resignasjonen til Saul, og dels noe om motet og selvbildet til David. Ingen tvil om at her ventet det en utfordring. Men David klarer å utnytte utfordringen, og innkasserer folkets gunst: David blir folkets helt!

På mange måter kan det virke som om populariteten går David til hodet. Han tillater seg mer og mer som konge. Klimakset er historien om Uria og Batseba (2.Sam 11 og 12). Men der synden var stor, er nåden større: David faster, tilber og søker tilgivelse. Derfor kan vi lese at David holdt Guds bud, og andre konger bes gjøre «slik min tjener David gjorde» (1.Kong 11,38).

Spor av Jesus

David møter kjempen på slagmarken rett etter at han har blitt salvet til konge. Jesus møter djevelen i ørkenen rett etter at han er døpt. Måten David svarer Goliat på, kan minne om hvordan Jesus parerer djevelens list (Luk 4). Videre finner vi flere eksempler der Jesus blir utfordret av fariseerne

både som lærer og profet (Matt 9,34; 12,2; 24; 15,12; 16,6). Men Jesus lar seg ikke stanse, for liksom David vet Jesus hvem han er, hvor han kommer fra og hvorfor han er sendt. Sinnelaget til Jesus er noe vi finner i David. Det som driver David fram mot Goliat er en lidenskap for Gud og hans folk: «Hvem er vel denne omskårne filisteren som våger å håne den levende Guds hær?». Dette raseriet lar Johannes skinne gjennom da Jesus renser tempelplassen: «Brennende iver for ditt hus skal fortære meg!» (Sal 69,10; Joh 2,17).

David og Goliat

1. Sam 17,1 - 51

L	<p>LES teksten langsomt, gjerne flere ganger</p>	
O	<p>OPPDAGELSER i teksten. Noe viktig, noe vanskelig, noe verdt å huske?</p>	
G	<p>GJENSKINN i mitt liv. Hva vil du vite mer om? Hva kan du gjøre?</p>	
G	<p>GJENSVAR Dette vil jeg si til Gud nå</p>	

Isbryter Fortell om forrige gang du opplevde å stå overfor en utfordring.

OPP

Grappa leser **ukens bønn** høyt fra Bibelen. Del gruppa i to og fordel oddetall- og partalsvers mellom dere, og les dem sammen etter tur (veksellesning). La det være rom for fri bønn før dere avslutter med **ukens velsignelse** på samme vis.

INN

Les *1.Sam 17,1 - 51* og innledningen på forrige side. Anvend LOGG-metoden. Del tanker med hverandre.

Hva er det som gjør David annerledes enn resten av krigerne i Israels hær?

David ble en helt. Hvilke forbilder hadde du da du var yngre? Hvilke forbilder har du i dag? Hva er det med disse personene du ser opp til?

Som voksne er vi forbilder. Drøft påstanden: «Barn hører ikke på hva du sier. De ser hva du gjør». Hvordan kan vi være gode forbilder for våre nærmeste?

Selv om vi blir større, er det ikke sikkert selvbildet vårt blir bedre. Hvilke situasjoner opplever du at selvbilde styrkes eller svekkes?

SELVBILDE = selvfølelse (den jeg er) + selvtillit (det jeg kan). Det går an å ha god selvfølelse, men lav selvtillit på enkelte områder. Drøft denne påstanden.

UT

Fest en papptallerken på ryggen til hver. Alle skal skrive på hverandres papptallerken en god styrke eller en god egenskap som vedkommende har. Slik kan styrke selvbildet til hverandre, og vi blir kjent med hvilke styrker vi har og hvem Gud har skapt oss til å være for hverandre.

Vi bygger **B R O** til mennesker gjennom **BØNN RELASJONER** og **ORD**. Ta tid på samlingen til å dele liv og erfaringer på dette området (se s. 8).

David og Goliat på hjemmebane

Lesning: se bibelen.no for dagens bibelvers og søndagens tekst.

Ukens bibelvers (lær gjerne utenat eller skriv opp på en synlig plass i huset):

«Og alt dette folket som er samlet, skal forstå at det ikke er med sverd og spyd Herren gir seier» 1. Sam 17,57

Oppdagelse: David ble en helt! Hva er en helt? Kan alle være helter? Hva bruker superhelter superkreftene sine til? Hvilken superkraft ville du valgt, hvis du kunne ha en? Hva mener du var Davids største styrke?

Gjenskinn: Vold er ikke måten vi løser våre daglige problemer på. Men hvordan kan vi hjelpe hverandre til å være modige, slik at vi tør litt mer?

Gjensvar: Fra Sal 23. Les utdraget nedenfor eller hele Marias lovsang.

Luk 1, 68 - 79. Les utdraget nedenfor eller hele Sakarjas lovsang.

Ukens bønn

Om jeg enn skulle vandre i dødsskyggens dal frykter jeg ikke noe ondt.

Før du er med meg. Din kjepp og din stav, de trøster meg.

Sal 23,4

Ukens velsignelse:

Velsignet er Herren, Israels Gud, for han har sett til sitt folk og forløst det.

Han har oppreist for oss et horn til frelse i sin tjener Davids hus,

slik han lovet fra gammel tid ved munnen til sine hellige profeter:

å frelse oss fra våre fiender og fra hånden til alle dem som hater oss

Luk 1,68ff

TEMA 5: Den kloke som glemte Gud

Å være kronprins i oldtiden var en tøff ungdomsklubb. For mange fortonet det seg som «vinn eller forsvinn». Hvis du i tillegg var pappas yndling var du ironisk nok mer i livsfare enn dine brødre. Salomo vokste opp med søsken som tok livet av hverandre og en far som kanskje ikke helt så sønnens potensiale. Attestene kong David gir sin kronprins er nedslående: «*Vær du sterk og vis deg som en mann*» (1.Kong 2,2) og «*Min sønn Salomo (...) er ung og uerfaren, og arbeidet (med å bygge tempelet) er stort.*» (1.Krøn 29,1).

Dette er bakteppet da den unge kong Salomo, i skyggen av sin far og i redsel for sine brødre, ber om visdom. Hans regjeringstid var preget av fred med nabofolkene, og kongen fikk stor respekt for sin visdom og for sin rikdom. Rikdommen brukte han til å bygge det storslåtte tempelet for Gud. Men selv med et klokt hode og en stor konto begynte Salomo å vende seg bort fra Gud (1.Kong 11). Dermed er vi i et vendepunkt i Den store fortellingen. Salomos manglende gudsfrykt gjør at Israel deles i to riker etter hans død.

Spor av Jesus

Guds løfte til David, om at en av sønnene «*skal bygge et hus for meg, og jeg vil trygge hans trone til evig tid. Jeg vil være far for ham, og han skal være sønn for meg*» (1.Krøn 17,12f) er direkte knyttet til en av mange profetier i GT om Messias som oppfylles i Jesus (1.Kor 1,8; Hebr 1,5). Allerede som barn var han fylt av visdom, (Luk 2,40) og «*Alle som hørte ham [i tempelet], undret seg over hvor forstandig han var og hvor godt han svarte.*» (Luk 2,47).

Men visdom handler ikke bare om å vite hva som er det gode valget. Det handler også om å ha mot til å gjøre det som er riktig. Dette glemte Salomo.

Men Jesus turte det, selv om det betydde svik, spott, lidelse og død. Salomo fikk sin visdom fra Gud. Han beskriver den selv i Ordspråkene som noe som var til før alt annet, som Herrens byggmester i skapelsen (Ord 8,22ff). Johannes tolker denne visdommen (gr. *logos*) til å være Jesus, Ordet (Joh 1). I den nikenske trosbekjennelsen heter det derfor at Herren Jesus Kristus ble født av Faderen før alle tider, og at alt ble skapt ved ham.

Salomo

1. Kong 3, 4 - 15

L	<p>LES teksten langsomt, gjerne flere ganger</p>	
O	<p>OPPDAGELSER i teksten. Noe viktig, noe vanskelig, noe verdt å huske?</p>	
G	<p>GJENSKINN i mitt liv. Hva vil du vite mer om? Hva kan du gjøre?</p>	
G	<p>GJENSVAR Dette vil jeg si til Gud nå</p>	

Isbryter Når tok du sist en klok avgjørelse?

OPP

En i gruppa leser **ukens bønn**. Skriv deretter en morgenbønn sammen som dere kan bruke for å be Gud om å gi visdom til å gjøre gode valg gjennom dagen. La det etterpå være rom for å be fritt, høyt eller stille. En i gruppa avslutter bønnesekvensen med å be **ukens velsignelse**.

INN Les 1.Kong 3,4 - 15 og innledningen på forrige side. Anvend LOGG-metoden. Del tanker med hverandre.

Tempelet som kong Salomo bygde, handlet om at Gud skulle bo hos folket sitt (1.Kong 8,30). Kirka kalles også Guds hus. Beskriv kirka deres for hverandre. Hvorfor kan det kalles for Guds hus?

Paulus skriver mye om visdom. Les 1.Kor 1,18 - 31. Snakk sammen om dette:

- Hva er det i kristen tro som kan oppleves «dårskap for den vise»?
- Hva kan det bety dette «å være stolt i Herren» (jf. Jeremia 9,23f)

Salomo sluttet å frykte Gud, og begynte å gjøre dårlige valg for seg og landet sitt. Hvorfor ble Salomo mer opptatt av rikdommen enn av visdommen sin?

Snakk sammen om hvordan vi kan passe på at vi holder oss til Gud og ikke glemmer den visdommen Gud vil gi oss.

UT

For 20 år siden var WWDJ– armbånd populært. Øv deg på å søke Guds visdom i tiden som ligger foran. I hverdagslige gjøremål, What Would Jesus Do?

Vi bygger **B R O** til mennesker gjennom **BØNN RELASJONER** og **ORD**. Ta tid på samlingen til å dele liv og erfaringer på dette området (se s. 8).

Salomo på hjemmebane

Lesning: se bibelen.no for dagens bibelvers og søndagens tekst.

Ukens bibelvers (lær gjerne utenat eller skriv opp på en synlig plass i huset):

« *Gi da din tjener et lydhørt hjerte*» 1.Kong 3,9

Oppdagelse: Tenk hvis vi ble uendelig rik over natten. Hva ville vært klokt å gjøre? Vise fram hvor rik du er for at folk skal se opp til deg, eller bruke rikdommen til å gjøre andres liv bedre?

Gjenskinn: Hvis du legger merke til at noen blir stengt ute fra en aktivitet: Hva ville vært klokt å gjøre? Fortsette som før for ikke å ødelegge leiken, eller stoppe opp for å sørge for at alle får være med?

Gjensvar: Fra ordspråkene 2. Les utdraget nedenfor eller hele kapitlet.

Ukens bønn

Min sønn, om du tar imot mine ord og gjemmer budene mine hos deg ditt øre lytter til visdom, og du åpner hjertet for forstand, ja, om du kaller på innsikt og roper høyt etter forstand, om du søker etter den som etter sølv, leter som etter en skatt, da skal du lære å frykte Herren, finne ut hva det er å kjenne Gud. For det er Herren som gir visdom.

Ordspråkene 2,1 ff

Ukens velsignelse:

Gled deg, du ungdom, mens du er ung, vær glad og fornøyd i livets vår!

Gå på de veier som hjertet vil, følg det som lokker ditt øye!

Men vit at for alt du gjør, vil Gud kreve deg til regnskap.

Fork 11,9

Den størrefortellingen

PROFETENE

Profetene har bred plass i GT. Bøkene Josva til 2.Krønikerbok, som vi har vært innom, inneholder også historier om profeter. Derfor regnes også disse blant profetilitteraturen, de såkalt «tidlige profetene».

Nå skal vi ta for oss «de senere profetene», fra nå av kalt profetene. Disse virker over et langt tidsspenn: Fra da riket ble delt i Israel (Nordriket) og Juda (Sørriket), gjennom årene da store deler av folket var i eksil i Babylon og i tiden etter at de fikk vende tilbake til Jerusalem (se tidstabell s. 60 - 61).

«De senere profetene» kan igjen deles i to: «De store profetene»: Jesaja, Jeremia, Esekiel og Daniel; og «Tolvprofetboka», som består av tolv kortere profetskrifter: Hosea, Joel, Amos, Obadja, Jona, Mika, Nahum, Habakkuk, Sefanja, Haggai, Sakarja og Malaki.

I profetene finner vi en blanding av doms- og frelsesforkynnelse. I noen av bøkene er derfor Guds dom over det onde tydeligst fremme. Hos andre er det frelsen for folket som står mest sentralt. Profetene både advarer og trøster, de refser urettferdighet og frafall, de forkynner redning og håp for framtiden og de forkynner omvendelse fra synd og til en levende tro.

Jesaja er mest kjent og brukt i kristen tradisjon. NT henviser ofte til denne, bl.a. «Herrens lidende tjener» (Jes 53) og profetier om Jesu komme, og om hans lidelse, død og oppstandelse.

Det er en vanlig teori at Jesaja består av to eller kanskje tre bøker som er slått sammen. Det er fordi hver av delene har svært forskjellig karakter, og ser ut til å ha blitt til over et større tidsspenn. Uansett om det er én eller flere stemmer vi hører, kan profetiene deles inn i før, under og etter eksilet:

- a) kapittel 1-39 (ca. 736-700): Straffetaler til folket og domsord over folkeslagene
- b) kapittel 40-55 (ca. 597-538): Trøsteord til de bortførte
- c) kapittel 56-66 (ca.538): Jerusalems og hele verdens gode framtid

I denne delen har vi fokusert på framtreddende profeter og samlet noen av de typiske Messias-profetiene til et eget opplegg. Det er ord som tydeligere enn andre sprenger den historiske rammen de er profetert inn i og peker fremover mot Jesus Kristus. Det opplegget egner seg godt for adventstiden i kirkeåret.

TEMA 6: Hvem er den sanne Gud?

Alle religioner fører vel til Gud? vil mange hevde. På samme måte som det er ulike veier og stier opp på et fjell, men alle fører til toppen, slik også med religioner og tro: De er ulike veier, men alle fører til syvende og sist fram. Dette er ikke bare moderne tanker i vår tid. Også i Israels historie er det stadig eksempel på at man vender seg bort fra Gud og finner andre guder å dyrke, *i tillegg* til Jahve. En religiøs pluralisme der man velger og vraker mellom de guder man vil tilbe eller tjene.

Kong Akab var konge fra ca. 870 - 850, og det står at han «gjorde det som var ond i Herrens øyne, mer enn noen annen før ham» (1. Kong 16,30). Det sier ikke så rent lite, siden kongene før ham var ganske onde. Akab og hans dronning Jesabel hentet 450 Baal-profeter og 400 Asjera-profeter til Israel og innførte slik en ny gudsdyrkelse, i praksis en dyrking av mange guder.

I denne vanskelige tiden kaller Gud Elia til profet. Han blir sendt til Karmel for å konfronterer Baal-profetene og hele folkets avgudsdyrkelse: «Hvor lenge vil dere halte til begge sider? Er Herren Gud, så følg ham; og er Baal Gud, så følg ham!» Guds ild slår da ned på fjellet, og alle må innse: «Herren, han er Gud!». Navnet Elia gjenspeiler også dette: «Min Gud er Jahve».

Spor av Jesus

I hele GT er det slik at når Herrens ild slår ned, så er det med dom. Sonofferet som ligger på alteret blir fortært. Jesus snakker om sin lidelse og død når han sier «Ild er jeg kommet for å kaste på jorden. Hvor gjerne jeg ville at den alt var tent! En dåp må jeg døpes med. Hvor nedtyngt jeg er til den er fullført!» (Luk 12). Det var på korset Jesus bar sonofferet som åpnet

veien til Gud for oss, han er den sanne og evige Gud som selv tok straffen for vår ulydighet, avgudsdyrkelse og ondskap. Slik at når han nå sender sin ild, så er det som tunger med kraft, fred og frihet. På pinsedag ble disiplene fylt av Den hellige Ånd, «Tunger som av ild viste seg for dem, delte seg og satte seg på hver enkelt av dem». De forkynte evangeliet om Jesus med frimodighet, et evangelium som satte mennesker fri fra mørkets makt og over i lysets rike: «Hvor Herrens Ånd er, der er frihet» (2. Kor 3,17).

Elia

1. Kong 18,16-39

L	<p>LES teksten langsomt, gjerne flere ganger</p>	
O	<p>OPPDAGELSER i teksten. Noe viktig, noe vanskelig, noe verdt å huske?</p>	
G	<p>GJENSKINN i mitt liv. Hva vil du vite mer om? Hva kan du gjøre?</p>	
G	<p>GJENSVAR Dette vil jeg si til Gud nå</p>	

Isbryter Har du hatt en sjelsettende opplevelse der ild har vært involvert?

OPP

En i gruppa leser **ukens bønn**. Deretter kan du be for den som sitter til høyre for deg, om at *han/henne* skal fylles av Den hellige Ånd «med ild og kraft».

Hvis det er naturlig, legg hånden på skulderen til den du ber for. La det være rom for stillhet og fri bønn før en i gruppa avslutter med **ukens velsignelse**.

INN

Les 1. Kong 18,16-39 og innledningen på forrige side. Anvend LOGG-metoden. Del tanker med hverandre.

Hva kan vi svare når folk sier: «alle religioner fører til den samme gud»? Hvordan møter vi utfordringen i dag om at «det som er sant for deg, er ikke sant for meg?»

Avguder er ikke nødvendigvis dårlige eller onde ting, men gode ting vi gir den plassen som bare Gud skulle hatt i våre liv. Hva slags falske guder fristes vi mest til å dyrke i vår tid? Ser vi på dem som avguder, eller tenker vi at det bare er slik livet er?

Baal-profetene strever hardt for å få sin «gud» til å svare. De ber, roper, danser, pisker seg til blods. Er det slik at vi også tenker at vi må ofre, rope og streve for at Gud skal høre oss?

Les 1.Kong 8,40. Hva tenker dere om dette verset? Er det mest fristende å hoppe over slike vers i Bibelen? Hvilket gudsbilde er det vi blir presentert for her, og hva mener dere kan være problematisk med dette?

UT

Det er mange i vårt samfunn som ikke kjenner den ene, sanne Gud. Hvordan opplever dere gudstjenestefellesskapet setter fokus på dette? Har dere noen konkrete råd eller ønsker til menighetens ledelse, la dem få vite om det!

Vi bygger **B R O** til mennesker gjennom **BØNN RELASJONER** og **ORD**. Ta tid på samlingen til å dele liv og erfaringer på dette området (se s. 8).

Elia på hjemmebane

Lesning: Matteus 17,1 - 3; Romerne 11; Jakob 5,13 - 18

Ukens bibelvers (lær gjerne utenat eller skriv opp på en synlig plass i huset):

«Hvor lenge vil dere halte til begge sider? Er Herren Gud, så følg ham, og er Baal Gud, så følg ham!» 1.Kong 18,21

Oppdagelse: Hvordan fortsetter historien om Elia? I 1.Kong 19 leser vi at Elia er redd og mister motet, til tross for at han nettopp har sett Guds inngripen og makt. Hvorfor tror du Elia kjenner på dette, selv om han har sett store under og tegn?

Gjenskinn: Er ditt liv et liv der du «halter til begge sider» der du trenger å ta oppgjør med noe som har blitt viktigere for deg enn Gud? Hvis du trenger hjelp til å bli fri fra noe, ta kontakt med noen du kan snakke med om det.

Gjensvar: Fra salme 100. Les utdraget nedenfor eller hele salmen.

Ukens bønn

Rop med jubel for Herren, all jorden! Tjen Herren med glede, kom fram for ham med jubel! Kjenn at Herren er Gud! Han har skapt oss, vi er hans, vi er hans folk og den flokken han gjeter. Kom gjennom portene hans med takkesang, inn i forgårdene med lovsang! Lov ham, velsign hans navn! Herren er god, evig er hans miskunn, hans trofasthet varer fra slekt til slekt.

Salme 100

Ukens velsignelse:

Herren er Gud, han lyser for oss.

Du er min Gud, jeg takker deg,

min Gud, jeg opphøyer deg.

Takk Herren, for han er god,

evig varer hans miskunn.

Salme 118

TEMA 7: Star struck

Dette engelske uttrykket er vanskelig å oversette. Mange kan likevel gjenkjenne følelsen når vi befinner oss ansikt til ansikt med en kjent person vi beundrer eller har stor respekt for. Noen får ikke fram et ord. Kjenner vi en kjendis, derimot, vet vi gjerne at vedkommende er ganske så alminnelig.

Jesaja må ha visst hvem Gud var. Men en dag mens han ber i tempelet får han et direkte møte med Guds høyhet og hellighet. Det skjer i en urolig tid for landet, da kong Ussia brått blir syk og dør (Jes 6,1 og 2. Krøn 26). Nå møter Jesaja en annen konge i tempelet. Men den Herren Gud fremstår som alt annet enn alminnelig, og sprenger Jesajas tidligere forestillinger om Gud.

Fortellingen er en kjernetekst om Guds hellighet i Bibelen. Englelignende skikkelser kalt «*serafer*», roper at Gud er hellig, som betyr «annerledes, skilt ut fra». Jesajas umiddelbare reaksjon er viktig å merke seg: Han kjenner seg uren. Urenheten kan ikke tas bort ved at han vasker seg, men hans synd og skyld tas bort ved at glødende kull fra alteret berører munnen hans.

I det Jesaja møter Gud i all sin velde, er det ironisk nok hans sterkeste side han skammer seg over: Munnen han bruker til å profetere med. I møte med Guds hellighet, kommer vi alle til kort. Det nytter ikke å gjemme seg bak sin menneskelige styrke. Jesaja får et gjennomgripende møte med Gud som både hellig og nådig, en forberedelse av Jesaja som sendebud i en urolig tid.

Spor av Jesus

I innledningen til profetene (s.35) kunne vi lese at Jesaja består av profetier til både dom, håp og trøst. Ingen annen bok siteres oftere i NT enn Jesaja.

Dette skyldes de klare *messiasprofetiene* i Jes 9, 11 og 53. I Joh Åp 4 - 5 har Johannes en himmelvisjon om Guds trone og Lammet. Den har likhetstrekk med Jesajas visjon i tempelet, samtidig som den utfyller bildet: Den viser den tidligste kristne forståelsen av Jesu døds betydning for den jødiske tempelkultusen. Å nærme oss den hellige og treenige kan vi ikke uten Jesus, Guds lam (jf. Jes 53,7; Joh 1,29; Åp 5,12).

Jesaja

6, 1 - 8

L	LES teksten langsomt, gjerne flere ganger	
O	OPPDAGELSER i teksten. Noe viktig, noe vanskelig, noe verdt å huske?	
G	GJENSKINN i mitt liv. Hva vil du vite mer om? Hva kan du gjøre?	
G	GJENSVAR Dette vil jeg si til Gud nå	

Isbryter Har du noen minner fra å ha truffet kjendiser på nært hold?

OPP

En i gruppa leser **ukens bønn**. Be konkret om å få en berøring av Guds hellighet. Hva mottar dere? La det etterpå være rom for å be fritt, høyt eller stille. En i gruppa avslutter bønnesekvensen med å be **ukens velsignelse**.

INN

Les Jesaja 6, 1 - 8 og innledningen på forrige side. Anvend LOGG-metoden. Del tanker med hverandre.

Har noen et vitnesbyrd å dele om et "hellig øyeblikk" som nærmest sprengte tidligere kjente forestillingsrammer? Det finnes gjerne et mangfold av slike grenseoverskridende erfaringer, som f.eks. fra naturen, i en katedral, under en fødsel, i tilbedelse, gjennom en drøm eller en visjon.

Uansett om du kaller deg en kristen eller ikke, har du noen indre bilder av hvem Gud er. Hvordan samsvarer Jesajas bilde med det eller de gudsbilder som har formet og fortsatt former din tro? Har de forandret seg over tid?

Rett etter sitt sterke møte med Gud, melder Jesaja seg til et krevende oppdrag (Jes 6,8). Hva tror dere motiverte ham? Hvordan tror dere den treenige Gud motiverer, kaller og sender mennesker i dag?

UT

Hvem er du sendt til? Hvem er du sendt sammen med? Hva er du sendt til å gjøre? Er det noe eller noen vi som gruppe er sendt til nå?

Vi bygger **B R O** til mennesker gjennom **BØNN RELASJONER** og **ORD**.

Ta tid på samlingen til å dele liv og erfaringer på dette området (se s. 8)

Jesaja på hjemmebane

Lesning: se bibelen.no for dagens bibelvers og søndagens tekst.

Ukens bibelvers (lær gjerne utenat eller skriv opp på en synlig plass i huset):

«Hellig, hellig, hellig er Herren Sebaot. Hele jorden er full av hans herlighet.» Jesaja 6,3

Oppdagelse: Hvorfor tror dere fortellingen om Jesaja i tempelet begynner med å bemerke at det var «i det året da kong Ussia døde?»

Gjenskinn: Hellig er noe som er opphøyd og annerledes, som hører Gud til. Hvordan behandler vi det som er hellig?

Gjensvar: Fra Jes 6,3; Åp 4,8-11; Ef 1,3-4. Se nedenfor.

Ukens bønn

Hellig, hellig, hellig er HERREN Sebaot. Hele jorden er full av hans herlighet. Hellig, hellig, hellig er HERREN Gud, den allmektige, han som var og som er og som kommer. Velsignet er du, Far. Før verdens grunnvoll ble lagt valgte du å sammenfatte alt i Kristus, alt i himmel og på jord. I ham har du utvalgt oss til å være hellige for deg. Far, la viljen din skje.

Ukens velsignelse:

Må han, fredens Gud, hellige dere helt igjennom, og må deres ånd, sjel og kropp bli bevart uskadet, så dere ikke kan klandres for noe når vår Herre Jesus Kristus kommer. Trofast er han som kaller dere til dette. Han skal også fullføre det.

1. Tess 5,23f

TEMA 8: Å være tro i troen

Undersøkelser viser at 60 % av alle voksne amerikanere, og 85 % av ateister og agnostikere, mener at evangelisering er ekstremt. Noen kan oppleve at bibelske standpunkter på etikk og moral, som for ikke veldig lenge siden var å anse som normalt, blir sett på med skepsis og frykt. Andre kan kjenne at å trofast stå for en livsstil som fremstår som en motkultur, i mindre grad blir fremelsket. Det som løftes fram er evnen til å holde dette for deg selv: «Det er greit å tro så lenge du holder det privat. Så lenge du praktiserer troa di søndag formiddag i et eget bygg, og ikke på den offentlige arena!»

Babylonerne erobrer Jerusalem og bortfører kloke, unge menn til Babylon. Og kong Nebukadnesar gjør hva han kan for at disse gutta skal glemme sin jødiske identitet. Ikke bare flytter han dem til et annet land, han gir dem nye matvaner, opplæring i et nytt språk og han gir dem nye navn. Hebraiske navn hadde en mening som gav folket identitet og lærte dem noe om Gud. Daniel (heb, *Gud er min dommer*), får navnet Beltsasar, som betyr noe sånt som "Må Baal beskytte ditt liv." Og det gjorde Gud, vet vi, i løvehulen!

Eksil kan høres både deprimerende og håpløst ut, men det er også en beskrivelse som egner seg godt for å forklare nåtiden: Hvordan er vi kristne i dagens Norge? Å bruke metaforen om eksil handler også om å omfavne to viktige ideer: Gud er suveren og Gud har en plan for sitt folk. Og vi vet at skriftlærde brukte tiden i eksilet til å finne tilbake til sine hebraiske røtter. Og GT forteller hvordan Gud brukte eksilet for å rense sitt folk for slik å reorientere dem tilbake til sin hensikt i verden. Hvis vi tror Gud vet hvor ting er på vei, trenger vi ikke ta på oss all bekymring over hvor Babylon er på vei. Men vi kan være trofaste mot Gud, for det er i eksilet vi lærer å stole på ham.

Spør av Jesus

«Salig er de som skaper fred» sier Jesus (Matt 5,9). Daniel har selvtilitt, men deler sin tro med stor respekt, og selv det var ikke uten risiko. Men vi skal bruke ord og handling i respekt for å skape fred. I alle evangeliene leser vi hvordan Jesus møtte enkeltmennesker slik (se Joh 3; 4 og 8). Når Jesus utfordrer oss til å gå en ekstra mil (Mat 5,41) eller fange mennesker (Luk 5,10) skal vi våge å stå i det som Daniel. Vi kan gjøre alt rett, sier Paulus, men uten kjærlighet gagnar det oss null og niks (1.Kor 13).

Daniel 6

L	LES teksten langsomt, gjerne flere ganger	
O	OPPDAGELSER i teksten. Noe viktig, noe vanskelig, noe verdt å huske?	
G	GJENSKINN i mitt liv. Hva vil du vite mer om? Hva kan du gjøre?	
G	GJENSVAR Dette vil jeg si til Gud nå	

Isbryter Ta fram Google. Søk opp «tro er privat» og les noen utdrag av hva dere finner. Søk opp «tro offentlig» og les noen utdrag av hva dere finner.

OPP

En i gruppa leser **ukens bønn**. La det etterpå være rom for å be fritt, høyt eller stille. En i gruppa avslutter bønnesekvensen med å be **ukens velsignelse**.

INN

Les Daniel 1,3-20; 3,16-20; 6,14-23. Les innledningen på forrige side. Anvend LOGG-metoden. Del tanker med hverandre.

Er det slik at mange mener religiøs tro er forbundet med noe som ekstremt?

Kristen tro har overlevd og vokst som minoritet gjentatte ganger i historien, og gjør det også i dag. Hvilke utfordringer møter kirka i dag som vi ikke har møtt før, og hva kan vi gjøre med dem?

Hvordan kan vi bevare kristen tro i en stadig mer sekulær verden?

Noen ganger overlapper det tett å være innbygger av kongeriket Norge og etterfølger av Jesus i Guds rike. På hvilke punkter opplever dere at dette stemmer, og på hvilke områder er det derimot skiller?

Drøft påstanden: Tro er ikke privat, den er personlig. Hvordan stiller du deg til påstanden om at tro er privat? Hva kan ligge bak en slik begrunnelse?

UT

Hvilke tiltak opplever dere menigheten gjør for å utruste dere til kristen tro i det livet dere lever? Hvordan stiller du deg til dette? Hva kan dere som gruppe gjøre for menigheten i denne sammenhengen?

Vi bygger **B R O** til mennesker gjennom **BØNN RELASJONER** og **ORD**.

Ta tid på samlingen til å dele liv og erfaringer på dette området (se s. 8)

Daniel på hjemmebane 8

Lesning: Fortell historien om Daniel med egne ord

Ukens bibelvers (lær gjerne utenat eller skriv opp på en synlig plass i huset):

«Vi behøver ikke å svare deg på dette. Om den Gud som vi dyrker, kan berge oss ut fra ovnen med flammende ild og fra din hånd, konge, så vil han berge oss. Og om han ikke gjør det, skal du vite, konge, at vi likevel ikke vil dyrke din gud og ikke tilbe gullstatuen du har reist.» Dan 3,16-18

Oppdagelse: Kjenner dere andre historier fra Bibelen der Gud har gjort store ting med mennesker som var fanget i huler? Hva skjedde?

Gjenskinn: Hvordan kan vi oppfordre hverandre til å tro selv om det koster?

Gjensvar: Les bønnen fra Daniel nedenfor

Ukens bønn

Min Gud, send din engel og lukk løvenes gap så de ikke skader meg. Takk for at din nåde gjør meg uskyldig for deg. Jeg ber om at jeg må se, gode Gud, hvis jeg har gjort galt mot andre.»

Etter Daniel 6,22

Ukens velsignelse:

Rikelig fred! Frykt og skjelv for Daniels Gud.
For han er den levende Gud, han blir til evig tid.
Hans kongerike går ikke til grunne, hans velde er uten ende.
Han berger og redder, han gjør tegn og under
i himmelen og på jorden. Han berget Daniel fra løvenes klør.

Daniel 6,26ff

TEMA 9: Livet skjer nå!

Det er fint å drømme om et bedre liv. Men noen ganger trenger vi å bli minnet om at livet pågår akkurat nå, der vi er. Skal vi vente til alle ønskede rammebetingelser er på plass, kan vi risikere å aldri komme videre.

Israelsfolket ble rammet av mange politiske katastrofer. Etter at riket ble delt, bukket først Nordriket under for Assyrerne før Sørriket ble invadert av babylonerne i to omganger. Først ble lederne i landet ført til Babylonia, blant dem var Daniel og vennene hans (Dan 1,3). Da bestod byen. Andre gang ble byen lagt i grus og en større del av folket deportert til Babylon. Der holdt de fast ved troen på Gud. Eksilet ble forklart som en straff for folkets synd og avgudsdyrkelse. Mange hadde fortsatt blikket og hjertet vendt mot Jerusalem i håp om å få vende tilbake (Sal 137,1 og 5).

Jeremia var profet og blant de gjenværende i Jerusalem. Han skrev brev til sine landsmenn og råder dem til å bygge hus, plante hager, spise frukten og etablere familie. Det handlet om ikke å sette livet på vent til alle løftene var innfridd. Rådet var å involvere seg i samfunnet og kulturen og bidra til fred.

Det er noe tidløst over dette rådet fra Jeremia. Som kristne lever vi våre liv i en kultur som i stadig større grad blir fremmedgjort for tradisjonelle kristne verdier. En fristende reaksjon kan være å isolere seg i. Men da mister vi muligheten til å påvirke den kulturen som omgir oss. Ved å bygge, plante og stifte familier skal vi "bli flere". Samtidig innrammes nåtidsbudskapet av vidunderlige løfter om «fredstanker og ikke ulykkestanker.» Den levende Gud vil gi oss framtid og håp, uansett hvor dystre nåtiden ser ut!

Spør av Jesus

Hele Bergprekenen (Matt 5 - 7) er Jesu klare utfordring og oppfordring til sine etterfølgere om å søke innflytelse, ikke isolere seg og gjemme seg bort. Han taler om hva som kjennetegner Guds rike. Dette er en annen by, et nytt Jerusalem uten sorg, skrik eller smerte. (Joh Åp 21). Spørsmålet er hva vi gjør mens vi venter. W.M Lewis sa det slik: «Livets største tragedie er ikke at det er over så raskt, men at vi venter så lenge med å komme i gang med det».

Jeremia

29, 4 – 14

L	LES teksten langsamt, gjerne flere ganger	
O	OPPDAGELSER i teksten. Noe viktig, noe vanskelig, noe verdt å huske?	
G	GJENSKINN i mitt liv. Hva vil du vite mer om? Hva kan du gjøre?	
G	GJENSVAR Dette vil jeg si til Gud nå	

Isbryter Plasser deg selv på en skala fra 1-10 og begrunn svaret ditt:

- På en skala fra 1-10, hvor mye føler du deg hjemme der du bor?
- På en skala fra 1-10, hvor mye er du bekymret for framtiden?

OPP

En i gruppa leser **ukens bønn**. Del dere to og to og be for hverandre. La det etterpå være rom for stillhet. Mottar du et bilde eller et ord til trøst for vedkommende? Du kan dele det slik: «Da jeg ba så jeg.../kom jeg på...».

En i gruppa avslutter bønnesekvensen med å be **ukens velsignelse**.

INN

Les Jeremia 29,4 - 14 og innledningen på forrige side. Anvend LOGG-metoden. Del tanker med hverandre.

Jeremias budskap kan treffe oss forskjellig. Er dette ord til oppmuntring og trøst for dere? Eller er det er krevende og utfordrende ? Begrunn svaret ditt.

Kom med kreative forslag til hva Jeremia kunne ha skrevet til oss i vår gruppe og vår menighet hvis han hadde hatt mulighet! Forsøk for eksempel å aktualisere ordene "bygge", "plante", "ta dere koner", "få sønner og døtre".

Også i vår tid er det mange folkegrupper som er uten land, og som lever som minoritet i et annet. Hvordan kan Jeremias budskap være et ord til minoriteter i dag?

Hvis ordene til Jeremia kan være til trøst og oppmuntring akkurat nå for noen andre dere kjenner, hvordan skal de få høre det?

UT

Sjekk ut denne siden fra Åpne Dører: <https://www.opendoors.no/engasjer-deg/haap/be-for-midtoesten/dette-kan-dere-gjoere-naar-dere-er-samlet> , og snakk sammen om det dere finner her,

Vi bygger **B R O** til mennesker gjennom **BØNN RELASJONER** og **ORD**.

Ta tid på samlingen til å dele liv og erfaringer på dette området (se s. 8)

Jeremia på hjemmebane

Lesning: se bibelen.no for dagens bibelvers og søndagens tekst.

Ukens bibelvers (lær gjerne utenat eller skriv opp på en synlig plass i huset):

«For jeg vet hvilke tanker jeg har med dere, sier HERREN, fredstanker og ikke ulykkestanker. Jeg vil gi dere fremtid og håp».

Jer 29,11

Oppdagelse: En profet er en som bærer fram et budskap fra Gud. Hvis noe er kjipt, hvorfor er det viktig å høre at det kommer til å gå bra?

Gjenskinn: Kanskje minneverset kan være en trøst for noen andre dere kjenner? Hvordan skal de få høre det?

Gjensvar: Les utdrag fra Frans av Assisis bønn eller hele bønnen nedenfor:

Ukens bønn

Herre gjør meg til redskap for din fred!
La meg bringe kjærlighet der hatet rår.
La meg bringe forlatelse der urett er begått.
La meg skape enighet der uenighet rår.
La meg bringe tro der tviler rår.
La meg bringe sannhet der villfarelse rår.
La meg bringe lys der mørket ruger.
La meg bringe glede der sorg og tyngsel rår!

Å Mester!

La meg ikke søke så meget å bli trøstet som å trøste.
Ikke så meget å bli forstått som å forstå.
Ikke så meget å bli elsket som å elske!
For det er gjennom at man gir at man får.
Det er ved å glemme seg selv at man finner seg selv.
Det er ved å tilgi andre at man selv får tilgivelse!
Det er ved å dø at man oppstår til det evige liv!
Amen

Tema 10: Den uhørte nåden

Philip Yancey forteller i boka "Den Jesus jeg ikke kjente" en opplevelse som en sosialarbeider i Chicago hadde hatt. En prostituert kom til ham i nedbrutt tilstand, med sviktende helse og ute av stand til å føde eller huse sin to år gamle datter. Hjerteskjærende tilstod hun å ha leid ut datteren til menn som mot betaling penger til eget stoffbruk. Sosialarbeideren spør da om hun hadde tenkt på å oppsøke en kirken? «Kirken!» ropte hun «Hvorfor skulle jeg gå dit? De vil bare få meg til å føle meg enda verre enn jeg allerede gjør!»

Å klare å både påtale urett når det er nødvendig og samtidig vise grenseløs nåde, det er trolig kirkens største utfordring til alle tider. Profeten Jona er et godt eksempel på en som fikk kjenne denne spenningen på kroppen. Han ble sendt til Ninive hovedstaden i Assyria, Israels fiende. De var eksperter på plyndring, ran og vold. Ruinene av oldtidsbyen Ninive ligger innenfor bygrensene av dagens Mosul. Så hvordan ville du ha likt at Gud kalte deg til å dra til Mosul for å forkynne Guds dom over IS?

Ikke rart at Jona først nektet å dra! Han ville flykte til Tarsus, men havnet i den store fisken. Så ble han spydd opp på land, og dro til slutt til Ninive for å rope ut Guds dom. Men det overraskende var at folk i byen sa at de angret, at de vendte om. Og kongen gikk foran folket og kledde seg i sekk og aske.

Som Guds sendebud burde vel Jona ha blitt glad på deres vegne? Nei, han blir virkelig, deprimert og opprørt! Guds nåde og godhet ble for mye for han! Han fikk oppleve en av de største vekkelser i verdenshistorien, men han blir sur og lei. Det fikk være måte på godhet og barmhjertighet!

Spør av Jesus

De som krever tegn, sier Jesus, skal ikke få annet tegn enn Jona-tegnet «Men her er mer enn Jona!» (Matt 12,39-41). Jona er tre dager i hvalens buk, men fortellingen viser også hvordan folket vender om og hvordan Guds kjærlighet omfatter alle mennesker, også de vi ikke klarer å være glad i. Jesus befalte sine disipler: "Elsk deres fiender!" (Matt 5,44) - men ikke at vi skulle like dem! Paulus med en fortid som forfølger beskriver noe av nådens gåte slik: «Gud viser sin kjærlighet til oss ved at Kristus døde for oss mens vi ennå var syndere. Når vi nå er blitt rettferdige ved Kristi blod, hvor mye mer skal vi ikke da gjennom ham bli frelst fra vreden?» (se Rom 5,7-10).

Jona

3 — 4

L	LES teksten langsomt, gjerne flere ganger	
O	OPPDAGELSER i teksten. Noe viktig, noe vanskelig, noe verdt å huske?	
G	GJENSKINN i mitt liv. Hva vil du vite mer om? Hva kan du gjøre?	
G	GJENSVAR Dette vil jeg si til Gud nå	

Isbryter Fortell om en gang du fortjente reprimande, men fikk nåde.

OPP

En i gruppa leser **ukens bønn**. Bruk gjerne tid denne gangen å be for stedet dere bor, landet vårt, og de med ansvar i samfunnet. Be om at kristne skal stå fram og utgjøre en forskjell. La det etterpå være rom for å be fritt, høyt eller stille. En i gruppa avslutter bønnesekvensen med å be **ukens velsignelse**.

INN

Les **Jona 3—4** og innledningen på forrige side. Anvend LOGG-metoden. Del tanker med hverandre.

Hva tenker dere om Jonas reaksjon på folkets omvendelse? Hvorfor tenker vi at det må være en grense for hvem som skal få nåde og tilgivelse av Gud?

Les Matteus 20, 1-16. Hvorfor er det noen som murrer mot jordeierens godhet? Hva gjør at vi tenker på fortjeneste tilknyttet vår kristne tro?

Hvordan kan vi slippe Guds godhet og nåde inn i våre liv, slik at det forandrer oss til å bli mennesker som sprer godhet og nåde rundt oss?

Kjennetegnes våre fellesskap av raushet og godhet? Hvis ikke, er det noe vi kan gjøre for å bli kjent som et «godhetens fellesskap»?

UT

Hvis det er noen i gruppa som i tiden som ligger foran skal formidles et budskap til noen som kan være vanskelig å motta. Del dette med de andre og la gruppa be for deg, at du skal få Guds visdom og kjærlighet i oppgaven.

Vi bygger **B R O** til mennesker gjennom **BØNN RELASJONER** og **ORD**.

Ta tid på samlingen til å dele liv og erfaringer på dette området (se s. 8)

Jona på hjemmebane

Lesning: Jona 1 - 4, hele historien med egne ord.

Ukens bibelvers (lær gjerne utenat eller skriv opp på en synlig plass i huset):

«For jeg vet at du er en nådig og barmhjertig Gud. Du er sen til vrede og rik på miskunn.» Jona 4,2

Oppdagelse: Hva kjennetegner en som snakker med andre om Jesus? Kunne det ha vært deg? Hvorfor, hvorfor ikke?

Gjenskinn: Kjenner dere noen misjonærer? Hva kan dere gjøre for dem?

Gjensvar: Les bønnen nedenfor.

Ukens bønn

Herre, for deg er intet menneske en fremmed, og ingen blir utelukket fra ditt vern. Se i nåde til flyktninger og landsforviste, de utstøtte og de forlatte barn. La dem komme tilbake til sitt eget land, og gi oss kjærlighet og evne til å hjelpe de fattige og fremmede iblant oss.

Ukens velsignelse:

Gi meg ord, hvis du vil jeg skal tale. Gi meg øre, hvis du vil jeg skal lytte.

Gi meg øyne, hvis du vil jeg skal se. Gi meg ben, hvis du vil jeg skal gå.

Gi meg hjerte, hvis du vil jeg skal elske. Gi meg fred, hvis du vil jeg skal hvile.

Gi meg tid, hvis du vil jeg skal leve. Gi meg nåde.

TEMA 11: Se, ei jente skal bli med barn

Mange tror at advent betyr «ventetid», men det latinske ordet *adventus* betyr «ankomst». Gjennom hele GT møter vi forventningen om en frelser som skal komme: Den sanne kongen, Messias, han som skal sette alt i rette stand. Og særlig hos profetene finner vi mange tekster med forventning og profeti om Han som skal komme. I adventstiden og jul leser vi tekster om barnet som skal bli født. Jesaja 9,6 gir oss et av de mest kjente profetiene:

«Et barn er oss født, en sønn er oss gitt. Herreveldet er lagt på hans skulder, og hans navn skal være: Underfull Rådgiver, Veldig Gud, Evig Far og Fredsfyrste.»

Ikke bare i Jesaja 9, men også i Jesaja 11, og hos profeten Sakarja (6,12-13 og 9,9-10) og Mika (5,1) og mange andre steder leser vi om han som skal komme. Gud lover å sende den sanne kongen, et kongedømme som skal stå fast til evig tid (2. Sam. 7,12-17), og i Daniel leser vi om Menneskesønnen som skal komme, og hans velde som skal være evig (Daniel 7,13-14).

Spor av Jesus

Kristen tro hviler på at det er Jesus som er oppfyllelsen av løftene, av alle profetiene om den kommende Messias. Av evangeliene er Matteus plassert fremst fordi han flest ganger knytter Jesus til profetiene, *«Slik skulle det ordet oppfylles som er talt gjennom profeten»* (bl.a. Matt 2,15; 8,17; 13,35).

Paulus skriver om Jesus til korinterne *«For i ham har alle Guds løfter fått sitt ja. Derfor sier vi også ved ham vårt amen, til Guds ære»* (2.Kor. 1,20). Advent betyr altså «ankomst», og den som kommer er Jesus. Han kom som et barn i Betlehem, han kommer til oss i dag i dåp og nattverd, i bønn, i Guds ord, i fellesskapet. Og en dag skal han komme igjen i herlighet. Da mennesket ble drevet ut av paradiset, og veien tilbake dit ble stengt, gav

Gud et løfte om frelse gjennom kvinnens ætt, som skal knuse slangens hode. Paulus skriver «I Kristus utvalgte han oss før verdens grunnvoll ble lagt, til å stå for hans ansikt, hellige og uten feil» (Ef 1,4). Jesus er oppfyllelsen av alle Guds løfter, og han som gjennom sin død og oppstandelse har åpnet veien tilbake til paradiset for oss. Tidslinjen fortsetter inn i Det nye testamente. Da vil vi enda tydeligere kunne se Guds frelsesplan og hvem Jesus er.

Advent

Jes 9,6

L	<p>LES teksten langsomt, gjerne flere ganger</p>	
O	<p>OPPDAGELSER i teksten. Noe viktig, noe vanskelig, noe verdt å huske?</p>	
G	<p>GJENSKINN i mitt liv. Hva vil du vite mer om? Hva kan du gjøre?</p>	
G	<p>GJENSVAR Dette vil jeg si til Gud nå</p>	

Isbryter Hvilke forventinger har du til årets adventstid?

OPP

En i gruppa leser **ukens bønn**. Ta opp et bønnespråk dere har prøvd tidligere dette semesteret. La det etterpå være rom for å be fritt, høyt eller stille. En i gruppa avslutter bønnesekvensen med å be **ukens velsignelse**.

INN

Les Jesaja 9, 2-7, Jesaia 11, 1-10, Jeremia 23, 5-6, Sakarja 6,12-13 og Sakarja 9,9-10 og innledningen på forrige side. Anvend LOGG-metoden. Del tanker med hverandre.

Hvordan må det ha vært å høre disse profetiene for første gang?

De som levde på Jesaja og Sakarja sin tid, og generasjonene etterpå, ventet og ventet uten å se noen oppfyllelse (Matt 13,17; Joh 20,29). Hvor mye skal til for å gi opp? Beskriv din opplevelse av å tro, uten å se.

Les Lukas 2, 25-32 om Simeon som ventet på Israels trøst. Hvordan må det ha vært for Simeon å se oppfyllelsen og ta barnet i hendene sine?

Det er ikke bare julenissene som går rundt med masker, alle kan bære maske: Sår vi vil skjule, mismot vi skammer oss over eller fortvilelse vi ikke klarer å sette ord på. Hvordan opplever du gruppa og menighetens tilstedeværelse i situasjoner med fortvilelse og lengre bearbeiding av menneskers sorg?

Hvorfor er lengslene og følelsene så ekstra sterke i julen? Hva kan evangeliet om barnet i krybben hjelpe oss med inn i våre lengsler?

Hva venter du på i ditt liv? Våger vi å dele vår fortvilelse i en slik ventetid?

UT

Hva kan dere som fellesskap gjøre i adventstiden, sammen eller for andre?

Vi bygger **B R O** til mennesker gjennom **BØNN RELASJONER** og **ORD**.

Ta tid på samlingen til å dele liv og erfaringer på dette området (se s. 8)

Advent på hjemmebane

Lesning: Jesaja 9,2 - 7; Jesaja 11,1 - 10; Jeremia 23, 5 - 6

Ukens bibelvers (lær gjerne utenat eller skriv opp på en synlig plass i huset):

«Han har fått navnet Underfull rådgiver, Veldig Gud, Evig far, Fredsfyrste.»

Jesaja 9,6

Oppdagelse: Hva kan dere gjøre i adventstiden som kan hjelpe dere til å fokusere på Jesu komme?

Gjenskinn: Jesus er Guds store gave til oss. Samtale om muligheten dere har til å gi en gave til noen som ikke forventer det eller til nødlidende i et annet land.

Gjensvar: Les Luk 1,31-33

Ukens bønn

Lovet være du, Gud, skjult i ditt evige lys,
du som viste deg i barnet i Betlehem.
Nå skinner lyset i mørket, nå ser vi din herlighet på jorden.
Vi undrer og takker deg.

Herre, kom og fyll julen med liv og glede fra deg.
La ditt ord og din Ånd bli i oss, så vi fylles av din fred
og lovsynger din frelse, din Sønn, Jesus Kristus, fra evighet til evighet.

Hollger Lissner, dansk salmedikter

Ukens velsignelse:

Må Herren velsigne din inngang og din utgang, må Hans beskyttelse verne deg og alle dine og må Guds fred fylle ditt hjerte! Må Herrens sannhet fylle dine tanker og lede deg i dine avgjørelser, må Guds styrke fylle dine steg og Hans kraft og kjærlighet finnes i dine ord. I Jesu dyrebare navn, amen!

Ukjent

Dommertiden og kongetiden

ÅR	ISRAEL	PERSONER	ANDRE RIKER
1200 - 1020	Ledes av dommere	Rut	Filistrene trenger inn i Israel
1020 - 1000	Saul konge	Samuel	Filesterkrigene forts.
1000 - 965	David konge	Natan	
965—926	Salomo konge		Psusennes II i Egypt

Det delte riket og bortføringen

ÅR	NORDRIKET	SØRRIKET	ANDRE
926	Jereboam konge i Israel	Rehabeam konge i Juda	Sjisjak farao i Egypt
860	Ahab konge	Josjafat konge	Elia profet, Jona
736—700		Ahas konge	Jesaja profet
722	Samarias fall	Hiskia konge	Sargon i Assyria
625—587		Jojakim konge	Jeremia profet
587		Jerusalems fall	Nebukadnesar i Babel
580 - 540			Daniel profet i Babel

Persertiden og hjemkomsten

ÅR	JUDEA	PROFETER	ANDRE RIKER
559—529	Judeerne får vende hjem		Kyros konge i Persia
520 - 515	Tempelet gjenreises	Sakarja	Dareios 1 i Persia
450	Loven blir fornyet	Esra	Artaxerxes i Persia
445	Murene gjenreises	Nehemja	Dareios 2 i Persia
332—320	Makedonsk styre		Alexander den store
167—164	Makkabeerne		Epifanses i Syria
63 f.Kr	Palestina under Roma		Pompeius, romersk hærfører

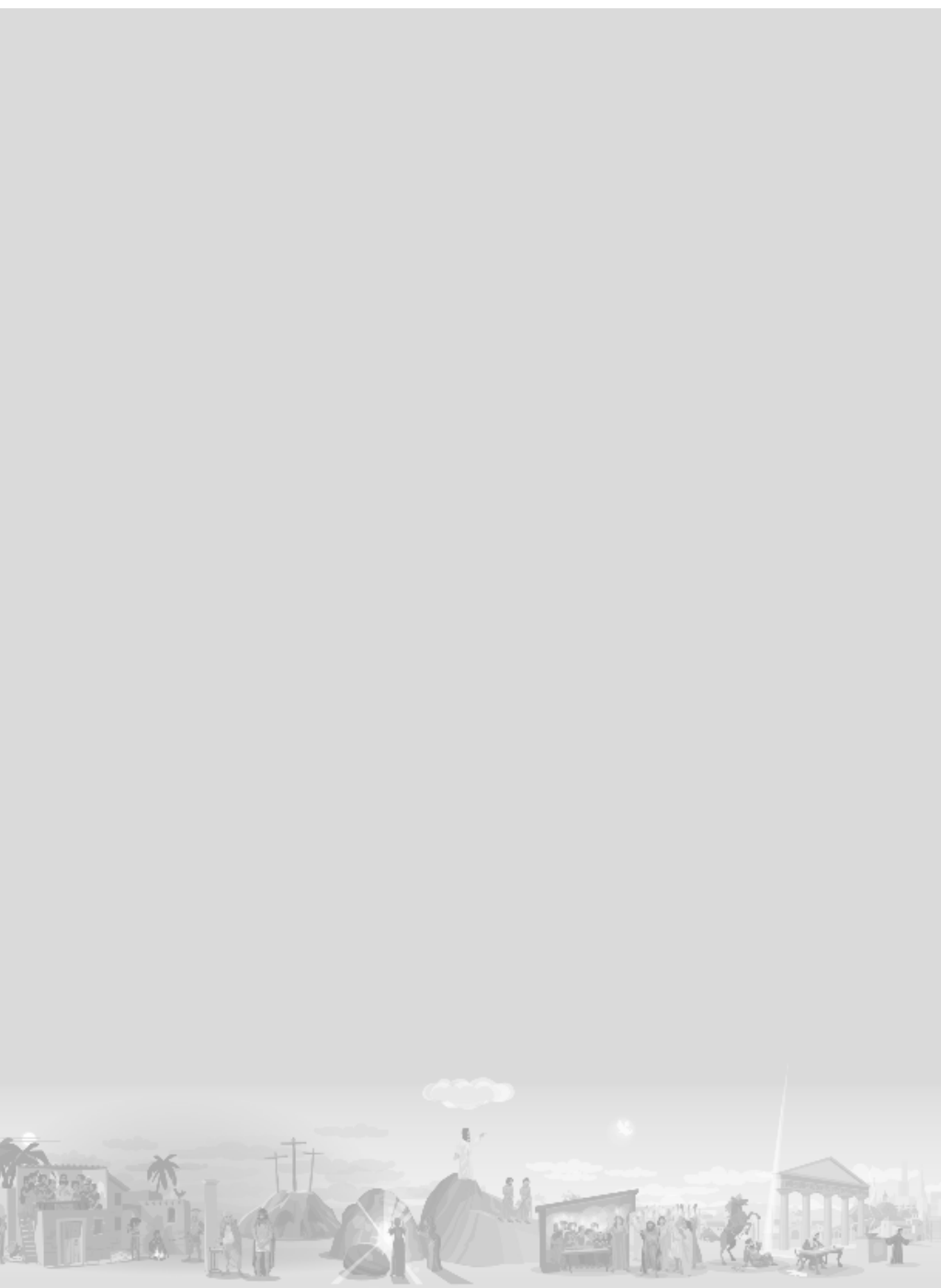
«Ved elvene i Babel satt vi og gråt når vi tenkte på Sion.

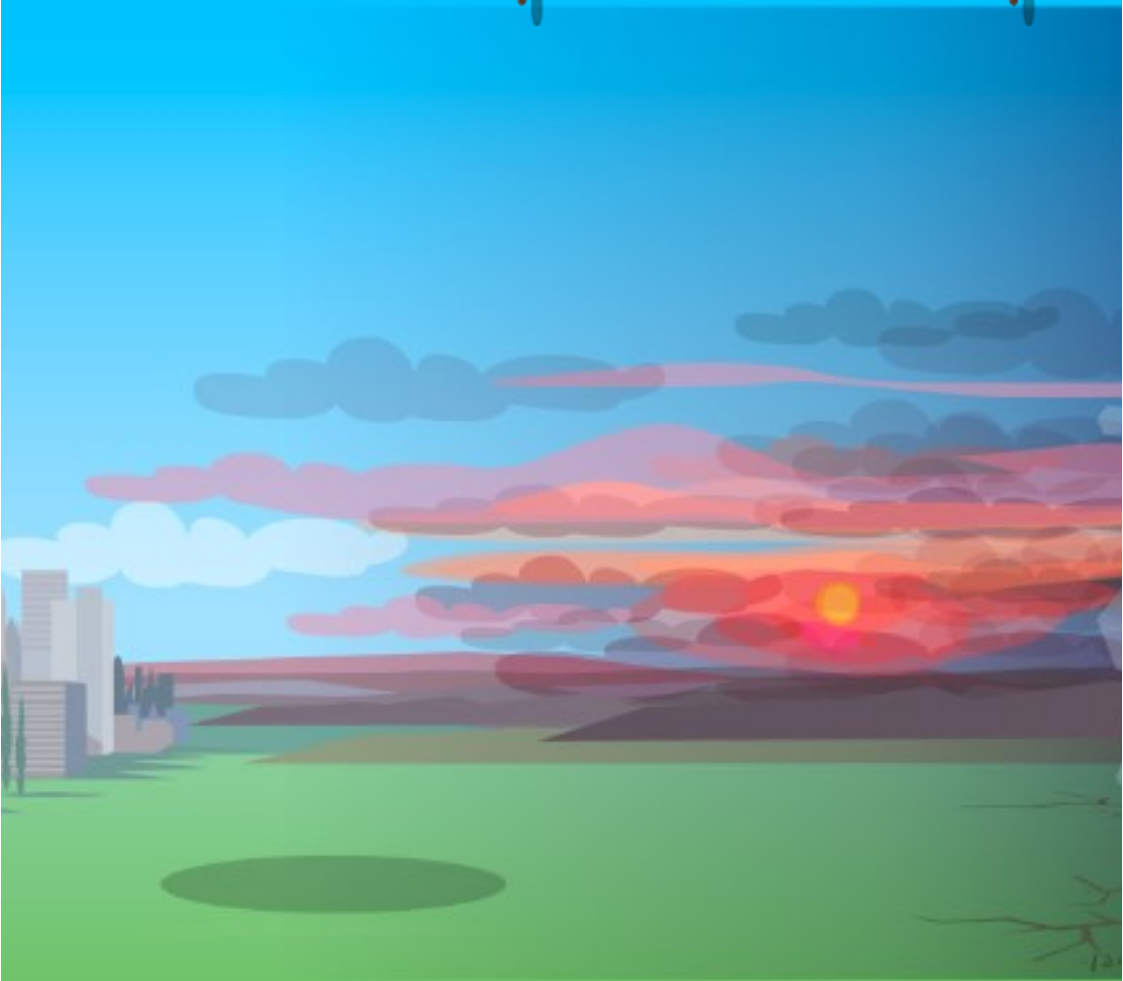
Glemmer jeg deg, Jerusalem, så la min høyre hånd bli glemt!»

Salme 137, 1 og 5

TIDSLINJEN — Den store fortellingen
Fortsettelse følger...

Heftet er godkjent av K-stud. Under «Mine kurs» på www.k-stud.no kan dere legge inn samlinger, deltakere og frammøteliste. Den godkjente studieplanen finner dere under «Mine studieplaner». For spørsmål, ta kontakt med din lokale menighet.